

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foia apare în fie care
Sămbătă.

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia,
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirei”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XV.

Blaj 8 Iulie 1905

Numărul 27

Invitare de abonament.

Cu 1-a Iulie a. c., să începe abonament nou la „Unirea”, la care invităm cu toată onoarea pe On. noștri Cetitori, ce nu au apucat încă a-și renoua abonamentul, să binevoiască a și-l renoua, pentru ca să nu să facă întrerupere în expedirea foaiei.

Totodată rugăm cu totdeauna pe On. abonații, cari sunt în restanță cu abonamentul de pe anul acesta, cum și de pe anii trecuți, — să binevoiască a-ni-l trimite, căci foaia are însași lipse, și să nu poftescă nimenea, ca să i-o trimitem gratuit.

ADMINISTRAȚIUNEA.**DILEMĂ.**

(=) Am ajuns în sfârșit într-o incurcătură atât de perfectă, în ce privește situația politică internă, încât nimeni nu știe unde vom ajunge și când ne vom descurca. Politicianii cei mai consumați oarbă în coniecturi de

tot soiul, și nimeni nu sperează să aștepte în curând firul Ariadnei, care să ne scoată din acest labirint modern.

Guvernul Fehérváry nu a putut face nici măcar un pas spre bine; amânarea dietei pare, de asemenea, a nu avea altă menire, decât să încurce și mai mult itele. Căci, după cum vedem, că se desfășură lucrurile, spiritele în loc de a se calma, se agită din ce în ce mai mult. Agitația, care clocotia în deputații coaliției și care se descărca cu ocaziunea ședințelor, acum ocupă teren din ce în ce mai vast. Se țin meetinguri, se organizează în viața comitatenză cu o agitație febrilă o rezistență pasivă ne mai pomenită. Autoritățile nu numai că dănează încasarea dărilor, ci în mare majoritate, resping primirea lor și nu permit candidaților de miliție să se insinue de bună voie, pentru a-și face anii de armată.

Dacă dieta nu ar fi fost prorogată, credem că lupta aceasta nu ar fi luat un caracter atât de acut. Ședințele camerei, ori cât de vehemente ar fi fost ele, totuși pregăteau cu mai mare siguranță calea spre o înțelegere între majoritatea dietei și Coroană, decât

agitarea aceasta, care iea dimensiuni din ce în ce mai înspăimântătoare.

Un lucru e cert și o știe foarte bine și Kossuth Ferencz: că adevărată Maiestatea Sa nu va ceda nici o iotă, în ce privește pretenziunile militare ale coaliției; de altă parte nu mai puțin cert e, că coaliția știindu-se ca majoritate stăpână pe situație, nici nu vrea să audă de nici o altă concesiune, ce i-s-ar oferi din partea Coroanei, ci se alipește morții numai și numai de postulările ei militare, referitoare la limba de comandă a miliției din Ungaria.

Iată dilema primejdioasă, din care nu vedem, de-o-camdată nici cea mai mică umbră de scăpare.

Coroana nu va concede; coaliția, majoritatea cutropitoare a camerei, de asemenea nu va concede.

Unde vom ajunge atunci? Până când se vor trăgăna lucrurile aceste, cari în primul rând provoacă desastru financiar intern, fără a mai pomeni de enormele daune, ce le va avea Ungaria, dacă contractele comerciale încheiate cu țările vecine, nu se vor renoua la timpul său?

Organul lui Tisza, vorbind despre situație, pune întrebarea în modul următor: Coroana nu va ceda; coaliția,

FEUILLETON.**Pentru doi ochi albaștri.**

Doi ochi au iubit în a lor viață,
Luciau ca stele printre nori
Și luminând în a lor ceață
Ei au trecut ca meteori!

Norocul celor doi prietini, că inibiții ochi au trecut ca meteori, căci altcum prețina lor ar fi trecut într-o dușmănie nelimpăcată.

Trăiseră împrenă trei ani de zile în câte-o chiuță mică. I-a adus la oialtă întâmplarea, căci înainte de a merge la universitate, unul nu știa de existența celui alalt. Primul era de pe Târnave, al doilea de pe Someș. S'au întâlnit suind treptele unei case cu trei etaje. Ghiță mergea înainte, Niță era în urma lui. Se observă deja înaintea porții, unde atârna cunoscută tăbliță: „Chilie mobilată pentru un burlac. Eventual proviziune întreagă.”

Afișul li interesa pe amândoi, căci ambii își căutau cuartir. Ghiță socotind,

că Niță cerește așul cu acelaș gând, s'a hotărât mai repede. Pleacă și dă pe trepte în sus. Niță ca mai târziu pornește cu 3-4 pași în urmă. Dar după ce ambii au avut aceeași țintă, au trebuit să se întâlnească în chilia anunțată pe tăbliță. Niță află pe Ghiță târguindu-se cu doamna căsii.

— Cât cereți pentru chilie? întrebă Ghiță.

— Doue-zeci și cinci coroane, răspunde doamna căsii. Dacă doriți și proviziune, vine mai mult cu alte doue-zeci și cinci coroane.

— Suma cerută mi-se pare prea mare. De mai puteți lăsa ceva!?

— Fie doue-zeci și patru coroane.

— Și atât e prea mult.

Între acestea doamna căsii a eșit afară, căci a chemat-o cine-va. Au rămas numai cei doi concurenți. — Ghiță privește în fața lui Niță, și zice:

— Probabil, D-tale îți convine odaia aceasta. Poți s'o închiriezi, eu nu-ți stau în cale.

— Cu părere de rău, dar suma cerută și pentru mine e prea mare. Eu caut o chiuță, care să mă coste cel mult 15 coroane.

— Așa! Ce coincidență! Nici eu nu pot risca mai mult de 15 coroane.

— Cu greu vom afla o chilie, cum ne trebuie nouă, căci eu m'am trudit zădarnic deja de trei zile. Se vede, că nici nu se află chilii mici.

— Eu mi-am perdut deja o săptămână, replică Ghiță. Dar ascultă, te rog, eu am o idee. De altcum... scuză, D-ta nu ești student?

— Ba, sunt student.

— Pe care an?

— Abia acum m'am înscris.

— La care facultate?

— La filosofie.

— Așa dară suntem colegi. Eu încă m'am înscris la aceeași facultate. Ascult matematicile.

— Și eu. Dar să auzim ideea!

— Uite mă rog. D-ta poți da pentru chilie 15 coroane. Eu tot atâta. Chilia aceasta costă 24 coroane, pe unul se vin câte 12 cor. Ne rămân la fie-care câte 3 coroane. Saldul acesta activ ni-ar prinde bine pe altceva.

— Ideia D-tale e minunată. Dar vorba e, că oare poate-vom trăi la oialtă!?

— Și apoi de ce să nu putem?

de asemenea nu va ceda. Este sigură coaliția, că în lupta aceasta va eși ea învingătoare? Atunci -- înainte! Dacă însă nu e sigură, să bage bine de seamă, că nu-i mai rămâne decât o singură modalitate pentru continuarea luptei: *revoluția*.

Nu vedem nici o exagerare în aceste știri, deși la prima privire ni se par prea lapidare.

În urma urmei situația actuală diferă foarte puțin de cea revoluționară: recrutări nouă nu se vor face, dări nu se vor încasa, oficianții nu mai pun timbre pe actele oficiale, guvernul actual e întimpinat de aproape pretutindeni cu neîncredere.

Cu ce se vor suporta enormele cheltueli ale statului, dacă dările nu se încasează? Cine ne garantează, că nu se vor produce turburări și în miliție, când cei ce împlinesc anul al treilea de serviciu, nu vor fi lăsați la vetrele părintești pe simplul motiv, că nu sunt recruți noi, cari să le iea locul?

Și timbrele, cari vor lipsi de pe actele oficiale, înseamnă doar și ele ceva. Statistica ne spune, că din timbrele, ce se uzează la actele de justiție, se salarizează toți funcționarii justiției, rămânând statului un venit curat de câte-va zeci de mii de coroane.

Sunt ani încheiați, de când dănuiesc stările aceste nesuportabile, și în loc să putem constata o ameliorare cât

de mică, vedem că lucrurile merg din ce în ce mai mult pe povernis.

Ce vor politicienii opoziției cu această relație încordată dintre Coroană și parlament? O rumpere? Doar chiar foile unguerești mai cu greutate mărturisesc fațăș, că aceasta ar fi o politică nu numai hazardată, ci de-adreptul imposibilă!

Ici colo, le vine în minte, că Ungaria totuși nu e un stat omogen, în ce privește naționalitățile și că aspirațiunile acestora din urmă poate nu sunt indentice cu cele ale opoziției. ajunsă în majoritate.

Zicem „ici colo“ pentru-că naționalitățile par a nu mai avea nici o importanță în ochii războinicilor noștri politicieni. Cetim zilnic în jurnale, că în afară de limba de comandă maghiară, Coroana ar fi aplicată a da coaliției toate favorurile, chiar și *naționalitățile și confesiunile* rămân de libera lor dispoziție, să facă cu ele ce vor vrea, *să le maghiarizeze chiar și cu forța*.

Nu putem de crezământ acestor vești, deși accentuarea lor atât de deasă începe a ni-se imprima în memorie.

Să fie oare cu putință?

Să fi ajuns naționalitățile din țara noastră la un rol atât de secundar, încât menirea lor să nu poată fi alta, decât aceasta?

Cu toată elocuența trecutului, nu chiar îndepărtat, ne vine cu greu să

ne împăcăm cu gândul acesta, și nu putem crede în realizarea lui.

Ori cât de idealști am fi însă, stările actuale nu ne pot inspira decât cea mai serioasă îngrijire.

Resistența pasivă care să desfășurăm acum în viața comitatensă, va afla reacțiune în guvernul actual, a cărei ultimă analiză va fi (un lucru, care se accentuează de multă vreme) sistarea salarelor în ce privește oficianții de stat. Dacă oficianții înșiși pun bete în roate în ce privește bună-înțelegere definitivă întră Coroană și parlament; dacă luptă pe orice cale în potrirea actualului guvern, renunțe și la salariile lor, dacă sunt chiar așa de patriotici.

Ce va fi urmarea?

O infringere a coaliției și a luptei putate dn ea, seau o — răscoală fațășă? . . .

Nu știm.

Știm numai, că lucrurile să incurcă din ce în ce mai rău, și privim cu groază la furtuna, ce are să se descarce asupra țării noastre din norii negrii și amenințatori, cari îi ocoper astăzi întreg orizontul politic.

Preoții și învățătorii.

În zilele trecute s'a accentuat în prețioasa „Unirea“ chestia de un deosebit moment pentru progresul cultural a poporului nostru

Retorcându-se doamna casii, i-au povestit rezultatul discuției de mai sus, și după câte-va minute târgul a fost făcut. Singurul cusur era, că în chilie încăpea numai un pat. Greutatea aceasta a înlăturat-o Ghiță, care a declarat, că el bucuros se culcă pe canapă.

În chipul acesta Ghiță și Niță au devenit concăseni.

Cu sfârșitul fie-cărui an școlastic cei doi pretini se despărțau, unul mergea spre Someș, celalalt către Târnave; dar în Septembrie se întâlneau din nou. Au locuit meru împreună, dar în alte și alte cartiere. Când erau pe anul al patrulea, întâmplarea i-a potrivit iară la găzdoaia cea dintâiu.

Doamna casii era văduvă de funcționar. Mobiliarul chiliilor te silia să crezi, că odinioară vor fi stat foarte bine. Nici acum nu era săracă, dar faptul, că subînchiria câte o odaie, arată, că banii căpătați îi erau bine veniți. Avea o singură fată. Putea să fie de vre-o 18 ani. În anii trecuți nici nu băgara în seamă. Era numai copilă. Probabil cerceta vre-o școală civilă de fete, și după ce nu mâncau la olaltă, abia se vedeau. Acum mai în fie-care sară luau tea împreună, deci au trebuit să facă cunoștință mai de aproape. Numele fetei era: Miți.

Ghiță a caracterizat-o după prima convenire cu aceste vorbe:

— Miți e grozav de frumoasă, dar nu e prea cu minte.

Niță a tăcut, dar a fost de aceeași părere. Și de fapt d-șoara Miți era foarte frumoasă. Nu prea înaltă, dar avea o talie de silfidă. Pururea veselă, avea ochi albaștri, buze rozalbe și gropiță în loc po-

trivit. Rîdea bucuros, când apoi era și mai draguță, căci avea dinți admirabili și bine îngrijiiți.

Sarile treceau foarte repede, căci deși cei doi pretini — conform slujbei lor de ascultători la matematică — erau puțin vorbăreți, conversațiunea nici când nu se întreprumpea. Vorbia d-șoara Miți pentru toți.

Din când în când mai era oficios și un ofiter cu numele Liță. Atâta știam despre el, dar nici dânsul nu îi băga în seamă. Era către patru-zeci de ani. De câte ori venia, se așeza într'un fotel, sta de vorbă cu doamna casii, de tineri nu se interesa cât de puțin, se părea că nici de d-șoara Miți nu mult îi păsa, fuma țigări groase și tracta afaceri de gospodărie cu doamna.

Tinerii își vedeau de daraverile lor tinerești, ascultau cu drag pe d-șoara, ba dela o vreme s'au făcut chiar vorbăreți, stând meru sub fermecătoarele priviri și surisuri ale d-ș. Miți. De multe ori după ce se retrăgeau în chilie lor continuau conversațiunea începută cu d-șoara. Ba câte odată și mezul nopții îl află neadormiți.

La câte-va săptămâni situația s'a cam schimbat. Într'o sară pretinii n'au mai avut voie să facă vorbă, după ce s'au întors în chilie lor. Poate în aceeași minută a descoperit fie-care, că d-șoara Miți i-a aruncat o privire de tot pronunțată și sub farmecul acestei descoperiri vioiciunea de mai înainte a încetat. Au început a se preumbla prin casă fără să-și caște care-va gura. De câte-va ori s'a bufnit unul de celalalt, deci văzând că preumblatul în chilie nu e practic, Ghiță s'a întins pe canapă, Niță s'a pus pe pat. Gândul fie-cărui era înlănțuit de

d-șoara Miți și nu-și puteau da seamă, cum de au fost învinși tocmai acum, căci doară aceeași frumseță captivătoare li-a stat în cale de atâta vreme.

Cei doi pretini, fiind filsofteri nu știau, că

Dragostea de unde începe?!
Dela gâtul cu mărgele,
Dela buze subțirele,
Dela graiu cu mângăiere!

Ei au constatat simplu, dar fie-care pentru sine că:

Multe lacrimi vărs în sin,
Și din suflet greu suspin,
Deși dorm, deși privesc,
Tot la ea mă pomenesc.

Cu un cuvânt amândoi erau îndrăgostiți „până după urechi“, cum s'ar zice.

Au stat așa trântiți unul pe pat, altul pe canapă, multă, multă vreme, cam două ciasuri, când în sfârșit Niță nu s'a mai putut răbda, și fără să se adreseze către Ghiță, zice așa ca pentru sine:

— D-șoara Miți a zi a fost de tot frumoasă.

— Da, a fost foarte frumoasă, replică Ghiță cu aceeaș gând.

— Și tie așa ti-o părut? răspunde Niță cam atins puțin.

— De ce să nu-mi pară și mie frumoasă, zice dârz Ghiță. Curios! Cine mă poate opri, să nu socot, că d-șoara Miți e frumoasă?

— Să ierți frate Ghiță, dar nu te oprește nime. Socote ce-ți place!

Cu acestea: „ca în cîntirim tăcere să făcu în odaie.“ Nori negri se apropiu de

anume: Unirea între preoțime și învățătorime. În această chestie s'a vorbit mult, dar mi-se pare că nici odată nu s'a accentuat adevărata cauză a neînțelegerii. Conced din capul locului că vor fi indivizi singuratici și în sinul preoțimii, cari pricinuesc astfel de neînțelegeri, dar după modesta mea părere acest inconvenient își are isvorul în 3 năravuri rele a învățătorimii — și anume:

1. Dorința de a se elibera de orice controlă a superiorității eclesiastice.

De când învățătorii nostri au ajuns la salariul de 600 cor. și quinquenale, nu mult le mai pasă de preot și superiorii eclesiastici. Atențiunea lor se îndreaptă mai mult la inspect. regești. Ei încep a uita de acel popor ce i-a adăpostit în institutele lui, îi susțin cu sudoarea feței lui, și nu au altă dorință decât a fi în grația stăpânirii. Povețele preotului și ordinațiunile protop. puțin valorează, scopul principal e să placă inspectorului, față de care sunt servili, încât nici nu au îndrăzneală de a vorbi cu ei.

Acest nărav rău apoi a dat naștere la al 2-lea, care e un spirit despotice față de popor resp. confesiunea ce susține școala.

În urma încrederii ce au în afară, — ei voesc a ținea poporul sub păpuc. Și nu prea au considerare față de starea aceluia. D. e. ne poate servi procedura celor mai mulți învățători față de școlarii ce nu frecventează regulat. Este netăgăduit că chiar și legea respectivă întâi țintește la dezvoltarea simțului de alipire către școală — și consideră pedeapsa numai de un mijloc auxiliar de a face ordine. Prima recerință pretinsă chiar de acea lege e dezvoltarea unei diligențe în a produce cât mai mult progres — ca părinții să-și câștige convingerea, că nu înzadar își trimit prunci la școală, apoi atragerea copiilor la școală prin un tratament dulce și

blând. Învățătorii nostri mai ales ce privește scopul amintit sub punctul 2 păcătuiesc foarte mult. Ei nu numai nu să silesc a cunoaște natura fiecărui băiat, și a-l tracta conform creșterii și naturii, — ci îi tractează pe toți dur, încât îi înstrăinează încă în anul prim de școală dela aceea. Ei în loc de ai cuprinde cu acea dragoste cu care îi cuprind părinții acasă, în loc de ai instrua cu amabilitatea pretinsă de pedagogie, îi tractează dur și rece, urmarea e că la primul pas copilul se disgustă de școală — și își disgustă și părinții. După ce pe copii i-au înstrăinat de școală cu purtarea lor — apoi se prezintă cu lista de lenevire la director; apoi foc și apă, dacă acela nu pedepsește — fără întâi admoniază părințește pe părinți.

Ba au cutezarea de a cere pedepsirea chiar și atunci, când în urma admoniarii directorului se prezintă părintele și îi spune că nu-și poate da copila căci nu vrea să meargă, căci a strigat dascălul asupra ei, — de nopți întregi nu a dormit, — altul — că l'a bătut de nopți întregi i-a trăsărit copilul.

Tot în acest mod despotice purced învățătorii nostri și față de neajunsurile ce le au. Conced că exequarea salariului e o necesitate, dar cruțarea e o virtute, ce ar trebui practică mai mult, ce în multe cazuri ar pune pe învățători în poziție de a se lipsi de astfel de acțiuni ce produc resentiment, dar cutez a zice, că ea lipsește prea mult docenților. Eu știu în vremile mai de mult — teologi cari se aplicau ca învățători și cari la finea anului erau îmbrăcați cuvințios și avea și parale din 400 cor. — Azi la finea anului școlar dascălii nostri din salariul scos cu execuție nu au nimic, ba unii au și datorii. În loc de ași înființa o bibliotecă, ași procura manuale de a se pregăti și a-și lărgi cercul

cunoștințelor — ei pradă tot, cum, nu mă lasă inima să o spun. Pe lângă salariu mai sunt și alte neajunsuri — biet poporul nu poate împlini dorința la toți.

Așa de multe ori nu e satisfăcut cu quartirul, în astfel de cazuri ei nici nu mai recercă autoritatea eclesiastică, ci să adresează deadreptul la inspectorul reg. Acela apoi recercă Ordinariatul, Ordinariatul pe protop: acela pe preot, iar preotul aduce cauza la popor. Preotul din onestitate, iubire creștinească și voința de a împlini ordinațiunile superiorității să luptă; dar ce face învățătorii? agită în contra preotului cu deosebite invențiuni și râde în pumni când vede că acela din cauza lui e aproape să fie restignit.

Ori cât sunt de mari aceste două slăbiciuni mai generale în dascălimea noastră, mai există unul și mai rău. — Spiritul de intrigă. Nime nu poate arăta un singur preot care vre-odată ar fi agitat, fie pe față, fie pe ascuns asupra învățătorului fără vină, din contră fiecare preot a văzut destule lucruri slabe și le-a acoperit. Nici unui preot nu i-a trecut în minte să folosască la întregirea salariului exequarea ca de pretext de agitare contra învățătorului — dar cine ar putea arăta o singură parohie, în care s'au născut tuiburări din cauza exequării venitelor preoțești sau chiar a scării aceluia, și să nu joace acolo o rolă principală mâna dascălească?

Să spună oficiilor protop. și Ordinariatele noastre, nu sunt toate acușele în contra preoțimii, cele adevărate și cele mincinoase, mai toate concipiate și subscrise de învățători?

Dar câte sunt, cele de cari arhivele amintire nu fac? Îi trebuie preotului un edificiu, de sine să înțelege că sunt contrari,

orizontul sincerei preinții a celor doi concăseni. Prima ciocnire de când s'au întâlnit.

Din ziua următoare începând cei doi prețini, s'au făcut foarte galanți și draguți față cu d-șoara Miți. În sara a doua Niță observă pe masă o corfiță cu fragi. Lucrul l'a surprins mult, căci până atunci nu s'a mai întâmplat așa ceva. D-șoara Miți l'a și lumbiat cu fragi, apoi întorcându-se către Ghiță, acesta se face palid și multămește fără să-și iea.

— Ce te faci interesant, zice d-șoara Miți, iea, că doară Dca le-ai trimis.

Niță la azul acestor vorbe s'a cutremurat odată, ca cuprins de friguri, și i-a aruncat prima privire dușmănoasă lui Ghiță. O dată puternică s'a sălășluit în inima lui, că Ghiță a cumpărat fragi și le-a trimis d-șoara Miți. Cum i-a venit lui în minte să-i trimată fragi, doară banii nu i-se prea mucezan în pungă, și după cum s'ar părea de pe corfiță, acelea vor fi costat cam mulțisor.

Când s'au trezit în dimineața următoare Ghiță, fără să-și dea samă, că preținia lor s'a cam dus, întrebă negenat pe Niță:

— Te rog, uită-te, câte oare sunt?

— D'apoi ciasul tău unde-i? replică Niță.

— Ciasul meu? . . . Ciasul meu a stat și l'am dat să-l tocmească.

Niță îndată pricepe situația. Vede, că Ghiță spune neadevăr, căci ciasul lui nesmintit a fost zălogit, ca pe banii primiți să cumpere fragi d-șoarei Miți. În același moment însă simte, că dânsul nesmintit astăzi trebuie să comande flori și încă flori mândre aceleiași coconițe.

După ce s'a depărtat Ghiță, Niță aruncă o privire scrutătoare asupra obiectelor din jur, combinând ce ar putea zălogi și dânsul, ca florile necesare să nu rămână. După chibzuală convenită pune mâna pe paiton și haide la locul cu norocul. Sara Ghiță merge ceva mai de timpuriu la îndatunata convenire, ca în absența lui Niță să spună câte-va complimente d-șoarei Miți. Pe Niță i-a primit cu o cântătoare, care exprima foarte desușit, că de-ar putea l'ar stinge într'o lingură de apă. Florile adevărate, florile lui Niță erau așezate într'o vază frumoasă și d-șoara Miți tot mereu se apropia de ele, le pipăia cu degetele-i subțirele, le miroșia cu vădită desfătare și aruncând câte o privire expresivă lui Niță, esclamă:

— Cât de fericită mă fac aceste flori admirabile!

Nu era dedată d-șoara, ca oamenii din jurul său să-i arete atâta atențiune, atâta gingășie.

Niță era în culmea fericirii văzându-se triumfătoriu față de preținul său Ghiță. Această însă a fost numai începutul durerii. Preținii nu se lasă, își fac concurență pe întrecute. Ghiță însotește pe d-șoara la plimbare. Niță ca mai bogat o duce la teatru. Semnele de dragoste ale preținilor cresc, garderoba însă li-se micșorează în mod de tot însemnat. Căldura preținiei de odinioară scade sub zero. Nu mai vorbesc unul cu altul. Dimineața nu se mai scoală de odată. Privirile nu li-se mai întâlnesc, ca nu cum-va să fie siliți a-și prinde vorbă. La universitate se încunjură. Purtarea lor a devenit suspecta colegilor și întrebându-i, dacă s'au certat ori s'au despărțit chiar, preținii negau, dar din accentul cuvintelor

spuse colegii puteau observa, că preținia celor doi s'a dus pe rală.

Năduful acesta a durat multă vreme. Locnirea împreună li-a devenit insuportabilă. Odată Ghiță luându-și inima în dinți, se adresează către Niță:

— Știi ce frate, Niță, eu cred, că ar fi bine să ne despărțim, ceci după cum se vede noi nu mai putem trăi la olaltă!

Niță se uită lung și întrebător la Ghiță și esclamă convins: ar fi timpul suprem! S'au împăcat de tot repede cu ideea, că ei trebuie să se despărțească dar nici unul nu s'a mirat, macar-că de trei ani și mai bine să împretiniseră perfect.

Amândoi au început să-și caute alt quartir, dar nici unul n'a aflat, căci nădăduia fie-care să se mute celalalt, iar el să rămână în odaia de acum. Fie-care știa, că nu-i în stare să plătească chiria de 24 cor. dar de aceasta nu le pasă mult. Era vorba să rămână învingător, să fie aproape de d-șoara Miți.

Convenirile cu toată dușmănia preținilor nu au încetat. În fie-care sară luau tea în societatea d-șoarei Miți. De sine înțeleș, unul fie-care vorbia numai cu d-șoara, celalalt îi arunca priviri fulgerătoare.

Într'o sară cei doi prețini — dușmani au aflat pe d-șoara schimbata. În odaie nu era nici un sămn, că aci s'ar pregăti ceva extraordinar, dar nervositatea d-șoarei și a doamnei trad-u ceva deosebit. D-șoara Miți era în haină albă, la piept avea o roșă splendidă.

Ofțernul Liță încă era de față, fumă ca totdeauna, numai cât acum ședea lângă domnișoara.

cine sunt aceia? Învățătorii, rudeni și amici de a lui.

Multe de acestea ași mai putea adauge din aceeste ori cine poate înțelege, că aceste năravuri a învățătorimii procură răceală între corpul preoțesc și docental.

O singură dorință îmi mai exprim, — aceea ca inteligența noastră, instructorii pedagogilor să ieie măsuri pentru a extirpa astfel de slăbiciuni din sinul corpului învățătoresc, ca cel puțin generațiunea viitoare, să fie scutită de aceste năravuri și cel puțin în viitor să se poată consolida dorita unire. Am zis sine ira et studio.

—f.—

Expoziție etnografică și istorică culturală la Sibiu.

(Continuare.)

Sect. XXVIII. Expoziția științifică

(§. 66.) Această secțiune va cuprinde:

1. toate produsele activității științifice a Românilor din țară (fără considerare la locul unde au dezvoltat-o), și anume:

- a) scrierile lor;
- b) colecțiunile de istorie naturală;
- c) lucrările lor (construcțiuni în miniatură sau fotografie, harte, planuri, aparate, preparate, invențiuni, etc.).

(§. 67.) 2. portretele, biografiile, corespondența și actele bărbaților cari s'au distins pe terenul științelor.

(§. 68.) Pentru înzestrarea acestei secțiuni se va face apel la oamenii de știință și la instituțiunile în sinul cărora au lucrat.

Aranjarea acestei secțiuni se va încredința unui membru al secțiunii științifice a Asociațiunii.

Desp. I. Artele frumoase și industria de artă.

Sect. XXIX. Pictura

(§. 69.) 1. *Pictura bisericească*, ale cărei produse se vor acui în sensul §. 53 (cf. Sect. XXIII), (§. 53, p. 5), și anume atât icoanele mai vechi, cât și cele lucrate în timpurile mai nouă de pictori cunoscuți (Mihail Pop, Popescu, Georgescu, Costandă, Alexici, Smigelschi, etc.)

(§. 70.) 2. *Pictura profană*, tablourile zugrăvite de pictorii înșirați sub 1. și alți artiști din generația mai tinără (Il. Mureșan, Simionescu, Zaicu, Iul. Toader, Bran, Elena Popea, etc.), apoi de profesorii de desen și picioră dela școlile românești.

La această expoziție se vor admite numai lucrările pictorilor români de origine din țară (fie chiar ulterior expatriați).

(§. 71.) Pentru procurarea icoanelor bisericești se va face apel la eparhiile și parohiile române, iar pentru pictura profană se va scrie artiștilor înșirați, și — întrucât nu ar mai fi în viață — familiilor lor. De asemenea se invită proprietarii de tablouri mai de valoare, să participe la expozițiune. Secțiunea aceasta o va aranja dl O. Smigelschi.

Sect. XXX. Sculptura

(§. 72.) 1. *Sculptura bisericească* conform dispozițiunilor luate pentru Sect. XXIII (§. 53 p. 5.)

2. Lucrările profane ale *sculptorilor români*.

(§. 73.) Înzestrarea acestei secțiuni se va face în sensul dispozițiunilor §-lui 71 (referitor la pictură.)

Sect. XXXI. Muzica română.

(§. 74.) În această secțiune se vor cuprinde:

1. *instrumente muzicale* de interes special românesc.
2. *compozițiuni muzicale* ale compozitorilor români din țară (note, ev. fonograme cu melodii și danțuri românești etc.)

3. expozițiunile *societăților de muzică* și ale corurilor de plugari (statute, dări de samă, tablouri, insignii, distincțiuni, etc.)

(§. 75.) Pentru înzestrarea acestei secțiuni se va face apel la Reuniunea de muzică din Sibiu.

Sect. XXXII. Artiștii români.

(§. 76.) În această secțiune se vor expune: portretele, biografiile și scrierile artiștilor români de origine din țară, obiecte rămase dela danșii, acte și corespondința lor, distincțiuni, etc.

(§. 77.) Înzestrarea acestei secțiuni se va face în sensul §§-lor 71 și 73.

Sect. XXXIII. Industria de artă.

(§. 78.) 1. Lucrări aparținătoare artelor decorative, executate de artiști sau diletanți români (incât nu aparțin industriei de casă.)

2. modele pentru mobiliarea locuințelor și pentru industria textilă, compuse după motive originale ale industriei de casă românești.

3. lucrări artistice ale meseriașilor români.

(§. 79.) Aranjarea acestei secțiuni se încredințează „Reuniunii femeilor române din Sibiu”,

(Va urma.)

O comunicare. — Primum următoarele: Pomenirea lui T. Cipariu s'a făcut mai zilele trecute cu destul de mare evlavie și recunoștință „competentă”, a cărei singur păcat e că remasă locală. În următoarele am să comunic câteva despre o peatră, care poate va grăi despre rudeniile marelui îndrumător.

Pe lângă drumul ce duce dela Mociu la Balda, un drum de hotar, sbrușos și în valuri, vei găsi o peatră lată cam de mărimea unui om, aruncată la vre-o 15 pași de marginea drumului. Movilută de pământ nu ra-

— Dvoastră nici nu știți, că ziua de azi pentru noi e zi de sărbătoare, agrăiește doamna pe cei doi prietini.

— De unde să știm! Dar bine, ce s'a întâmplat? întreabă ambii de-odată.

— D'apoi dl ofițer Liță a peșit pe d-șoara Miți.

— Așa!!!

— D-șoara Miți, dacă ar fi fost ceva mai puțin modernă, ar fi putut mângâia pe cei doi nefericiți cu cuvintele altei mirese:

Uită-mă, privește cerul, e frumos și plin de stele,
Și mai sunt femei în lume, du-te printre ele,
Vei găsi o alta, care va lega a ta gândire

Adio și fi fericite, uită-mă . . . .

Ea în culmea fericirii, adauge triumfătoare:

— Așa dară! și peste două săptămâni o să ne cununăm!!

Pretinii au rămas ca trăsniți. Câte-va momente n'au zis nici un cuvânt, dar li-au trecut prin minte versurile:

Tinere, ce plin de visuri . . .

Nu uita, că doamna . . . .

S'au recules pe urmă și au felicitat pe eroii zilei. De sine înțelese n'au rămas mult acolo. Pe la oarele zece erau deja în chilița lor. Niță șede pe un scaun, Ghiță se trânteste pe canapă. Câte-va minute stau liniștiți. Deodată Ghiță sare de pe canapă, face doi pași prin odaie, apoi iea un scaun, se așază lângă Niță și zice:

— Măi soată, mai ai tu ceva?

— Niște crețari, poate! replică Niță.

— Da, da, cât de puțin!

— Nu-i modru, vrei să cumperi două de țiancali, zice malițios Niță.

— Pecum s'ar părea, și tu la așa ceva te gândești.

— Mai, că mai!

— Așa dară ai?

— Vor mai fi câți-va. Eri mi-am zălogit lanțul cel de aur. Vei fi observat dulceturile de eri la ds. Miți. Li-ai gustat, pare-că. Mi-au mai rămas 2 coroane.

— Apoi să mergem „la o bere”. Și-au pus pălăriile și s'au dus ată la „Brusture”. Acolo au aflat vre-o cinci colegi, cari au rămas mirați, când au văzut pe Ghiță și Niță intrând de odată în crișmă, ba s'au pus chiar la aceeași masă. Toți știau, că cei doi pretini s'au stricat pentru vecie.

Colegul Bibi îi și întreabă îndată:

— Da bine măi ficioni, voi nu vă luați alt cuartir.

— Cum să nu! ba ne luăm, răspunde Ghiță.

— La olaltă?

— Natural!

În ziua următoare doamna căsii spune de tot genată celor doi pretini, că odaia lor e de lipsă pentru ofițerul Liță, îi roagă deci să-și caute alt cuartir.

La câte-va zile s'au mutat în altă parte a orașului. Și-au găsit o odaie mai mică și mai puțin vederoasă, dar în schimb plătau numai șasă-spre-zece coroane.

— Trebitu-ni-au ochi albaștri, zice odată Ghiță. De acum câte-va luni în fiecare sară putem cânta cunoscutele versuri:

Doi ochi, ce întreceau albastrul

Seninelor ceriuri de vară

Atât de crud ne înșelără!
De ce-ați făgăduit iubire

Ah, vinovați de așa păcate,
Ați vrut să faceți numai glume
Și-o să ve blasteme o lume!?

căci altcum nu ne mai scoatem secelele amânate. P.

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1. **Benhur** sau zilele lui Mesia, de Lewis Wallace, 2 v. 2-90
2. **M. Eminescu**. Studiū critic . —90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericeii rom. de C. Auner . . . . . —20
4. **Nume de familie** la românii din Ungaria, de A. Viciū. . —12
5. **Din viața** lui I. Micul de M. Străjan . . . . . —16
6. **Albertina**. Povestire de Dr. V. Bojor. . . . . —30
7. **Cestiuni din dreptul bis. unite** p. I. II. 3-40
8. **Cele două fețe** ale lumii de Nicu . . . . . —30
9. **Ziua Deșteptării** de Aurel Fodor . . . . . —16
10. **Cele două conștiințe**, pieză teatrală în 5 acte, trad. de Simion Zehan . . . . . —40

*) Aceia, cari vor comanda de odată toți 10 Nrii, îi primesc cu 6-10 cor. în loc 8-84 cor.

zimą plecarea spre pământ a vârfului ei sfârșit în cruce rotulară, ea stă tăcută și rușinată de lumea din prejurul ei, numai inscripția de jumătate rămasă întreagă, mărturisește și lasă nesatisfăcută curiozitatea trecătorului. Aceasta inscripție pomenest astfel:

„Az Isten segedelméből tétette a keresztet Cipár István Nejevel együtt (!) Stromb Borbálával, az 1847 be(n) . . . . Atâta, ocupă jumătatea locului merit pentru inscripție, și se poate ceti destul de ușor. Ceialaltă jumătate — cu „be(n)“ tocmai se găta un șir — și locul a trei litere din șirul precedent, e șters cu desăvârșire, peatra e sfărmată, parcă intenționat s'ar fi tăiat acea parte care desigur spune cauza pentru ce s'a ridicat peatra. Pronumele „az“ ne lasă concluzia aproape sigură, că după datul anului trebuie să urmeze acea cauză. Cam așa: „az 1847 be(n) történt. etc.“ Ce anume? Anevoie să poate cugeta. Poate să le fi murit vreun copil (pentru altă rudenie nu cred să se fi pus numele amândurora), sau să li-să fi întâmplat lor ceva neașteptat și destul de mare lucru pentru a fi vrednic de pomenire. Apoi trebuie să se știe următoarele, pentru a putea da o mai mare importanță monumentului. Neînsemnat la aparență: În acest jur nu se află familii cu numele Cipariu nici cărturari, nici plugari; întâi, dacă întreb pe cei din jur despre rostul acelei petri, nu știu să îți spună nimic ce te-ar lămuri. — nici măcar o credință; al doilea. Va să zică aceasta păreche de oameni fusese din alte părți. — Ei când au trăit? iar numai cu socoteala se poate da. Anul săpat (1857) dovedește numai — cel puțin se poate presupune cu temei — timpul când s'a petrecut evenimentul. Ridicătorii, au trăit fără îndoială mai mulți ani după acesta, punând peatra sau în acelaș an sau cu câțiva mai târziu frământările anilor 48—50 nu le-ar fi prea dat răgaz pentru una ca asta. Peatra la toată întâmplarea e veche; prea e stricată de vreme.

Pentru ceice vor fi gândind și aci la vre-unul din epizoadele atât de dese a „vrăjbilor“ (revoluției i-se zice în aceste părți: „vrăjbi“), spun că anul 1847 se vede foarte curat. De o cetire greșită nu poate fi vorba.

Va fi de prisos, să caut a dovedi ființa românească a lui Cipariu István și Strob Borbula. Nu mai incupe îndoiala că aieva ei se chemau Ștefan Cipariu și Vârvara Strimbu.

Încă câteva puncte de „cugetare“:

Numiții vor fi fost în stare mai bună, de, ca străini, după toată posibilitatea au avut „inteligența“ de-a ridica o peatră în memoria . . . pînă străini. Notez aci că piatra e departe de orice sat, nici casă singularică nu este în apropiere sau alte semne a unei mai mărișoare moșii de odinioară. Ceiace asemenea spune că ei nu au fost din partea locului.

Al doilea punct: De ce au scris acestea ungurește? Să ne aducem aminte că era pe o vreme când aceste inscripții, dacă s'ar fi făcut românește, s'ar fi cioplit cu litere cirile. — Atât și tot!

Sever Dan.

Un epilog a conferinței dela Sibiu —
La încheierea numărului trecut am primit copia sentinței aduse de poliția din Sibiu contra dlor George Pop de Băsești, și Dr. Vasile Lucăciu, convocătorii conferinței ținută în iarnă la Sibiu. Sentința poartă dtul de 2 Iunie a. c. și pedepsește cu 7 zile închisoare plus 140 cor. în bani eventual alte 7 zile pe convocătorii conferinței, cari atât prin cuvântul de deschidere cât și prin raportul prezentat delegaților, au dovedit, că vorbesc în numele partidului național desființat și că Pop de Băsești a convocat conferința ca președinte al aceluiaș partid, iar Dr. Lucăciu, ca secretar, ceea ce apare și din celea scrise pe atunci în „Telegraful“ din Sibiu și „Tribuna“ din Arad. Impregiurarea că conferința a fost conceasă de poliție, nu a schimbat starea lucrului, fiindcă permisia s'a dat cu gândul de ale face și românii posibilitatea, ca să se înțeleagă cu privire la ținuta ce au să observe în fața alegerilor.

În contra sentinței aceștia avocatul Dr. Teofil Dragoș din Baia mare a și înaintat apelată.

Noutăți.

Din diecesa de Lugos Știri personale:
Duminea în 2 Iulie s. n. a avut loc în catedrala din Lugos frumosul act al promovării Revșșmului Dn Nicolau Nestor dela statul de canonic prebendat la statul de canonic cancelar. — apoi a instalării nou alesului canonic prebendat, a Revșșmului Dnna Georgiu Telescu, fost protopop gr.-cat. al districtului Timișoarei. Iar la începutul s. liturgii celebrate în capela episcopescă tot în aceeași zi la 7 oare a. m. Ilustritatea Sa Dl Episcop Dr. Vasile Hossu, a binevoit a conferi tonsura și lectoratul clericului abs. de an. II. Romulus R. Stoica și clericului bienal Teodor Chira.

Schimbări în cler: Axente Tăran, actuar, protocolist și arhivar diecesan, a fost hirotonit de preot și destinat de administrator parohial pentru parohia Timova. — Moise Ica din Totești s'a pus în statul deficienței. — George Bitea, a fost numit administrator parohial în Totești.

Escriere de concurs: Pentru anul școl. 1905/6 se scrie concurs cu termenul de 1 August n. a. c. la stipendiile teologice, gimnasiale și dela alte școale medii și la cele preparandiale. Recurenții la aceste stipendii pot fi numai tineri români greco-catolici și au să-și subștearnă resursele la acest Ordinariat pe calea oficiului protopopesc concernent, provăzute cu documentele de lipsă.

Sfințire de monument. Vineri, sărbătoarea Nașterii sf. Ioan, s'a sfințit monumentul ridicat la mormântul fericitului canonic Ioan V. Rusu, îngropat în cimiteriul de lângă biserica parohială. A fost de față Escel. Sa Mitropolitul, membrii venerabilului capitu și numărș public. Mai era fiul re-nansatului adv. Dr. Octavian Rusu, protop. Togan, prof. Fodor ș. a. Monumentul e de marmură albă foarte frumos lucrat.

Foala populară nouă. Dr. Valer Branște, proprietarul „Drapelului“ din Lugos, anunță că cu începere dela 1 Iuliu v. va redacta o foaiă populară săptămânală intitulată „Banatul“ care va avea caracter curat național, fără de a se ocupa de politică. Noua foale va ieși în format 4º mare cu 8 pagini și va costa 4 cor. pe anul întreg.

Pentru fondul preoților deficienți au contribuit Costin I. R.-Cristur 7 c. 52 t., Butnariu P. Valea-Jidanului 8 c. 76 f. și Masca V. Beiu 5 c.

Pentru Internatul Vancean de fetițe au contribuit Pop L. Adrian 18 c. 69 f. Oros I. Sadu. Stoian V. Ghișasa. Șancu I. Vișag. Socol I. Ceanul-mare și Saitelechi V. Bardos câte 18 c., Băiaș I. Alhalau 17 c. 99 f., Murășan V. Hășmaș. Abrudan T. Cisteiu, Harșa V. Milășel și Onrea Gr. Vale câte 17 c. 52 f., Pop T. Hădărăn 14 c. 57 f., Butnariu P. Valea Jidanului și German E. Turdas câte 8 c. 76 f. și Lita I. Iclod 5 c. 24 f. la oială 234 c. 09 f.

Fondul subsidiar al preoților. A contribuit Anca I. Subnădure 10 c.

Pentru fondul viduo-orfanal a contribuit Masca V. Beiu 5 c.

Avis. Recomandăm atențiunii meseriașilor noștri aceste șire: În comuna românească Rebrisoara (Kisrebra p. Naszod cu 3.000 locuitori) la centrul comunei, sunt disponibile case acomodate pentru boltă și argășitor (dubelar). Am dori neguțatori de legea și neamul nostru. — Un sătean.

Oarele oficioase la perceptoratul din Biał începând cu 1 Iulie până în 15 Septembrie n. a. c. țin în zile comune dela 7 oare dim. până la 1 oară d. a., iar în Dumineci și sărbători dela 8 oare dim. până la 11 oare a. m.

Convocare. Comitetul despărțământului Solnoc-Dobăca al „Asociațiunii“ pentru literatura română și cultura poporului român invită pe toți membrii despărțământului și spriginitorii progresului cultural al poporului român la **adunarea cercuală ordinară**, care se va ține la 16 Iulie n. 1905 la băile Bizușa (îngă Ileana-mare) în sala hotelului de acolo. — Adunarea cercuală ordinară a despărțământului Mocin al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ se va ține în Mocin la 23 Iulie n. în biserica gr.-or. română la 3 oare p. m.

Petreceri. Tinerimea română din Turda și jur invită la **petrecerea de vară**, ce se va aranja Mercuri în 12 Iulie n. 1905 în sala hotelului „Europa“ din Turda, cu ocașinea adunării generale a despărțământului XXIII. (Turda) a „Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român“. Venitul curat este destinat spre scopuri filantropice. — Reuniunea de cântări și muzică din Recita-montana invită la **serbările sfințirii steagului**, ce se vor ținea Duminecă la 16 Iulie n. 1905 cu binevoitorul concurs al mai multor reuniuni de cântări. Sara va fi concert festiv. — Tinerimea română din comitatul Solnoc-Dobăca invită la **petrecerea de vară**, ce o va aranja în 16 Iulie n. 1905 din incidentul adunării despărțământului Solnoc-Dobăca al „Asociațiunii“ în sala hotelului dela băile din Bizușa în favorul despărțământului. — Intelligenta română din jurul Lechința-săsești invită la **petrecerea de vară**, care se va aranja Duminecă la 23 Iuliu n. 1905. în hotelul „Opidan“ din Lechința-săsească. Venitul curat este destinat în favorul bisericii gr.-cat. din Herina. — Am primit invitare la **petrecerea de vară**, ce va avea loc în hotelul „Fazanul de aur“ din Mocin la 23 Iulie n. 1905. cu ocașia adunării generale a desp. XV. (Mocin) al „Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român“. Beneficiul petrecerei se va da pentru fondul de bibliotecă populară la despărțământ. — Reuniunea română de cânt și muzică din Lugos invită la **concertul popular**, ce-l va da Marti la 11 Iulie n. 1905. sub conducerea d-lui dirigent Ioan Vidu, în grădina hotelului „Concordia“.

Neurolog. † Aurelia Florian, fca preotului nostru din Mădărașul-de-câmpie, după un morb greu și îndelungat, împărtășită cu s. sacramente în 25 Iunie s'a mutat la eternul repaus.

Odihnească în pace!

PARTE SCIENTIFICĂ-LITERARĂ.

O RĂPIRE MISTERIOASĂ.

(Continuare)

„Care fată?” întreaba Hill cu încordare.

„O sărmană ființă tină, care locuiește la ei. O creatură așa de frumoasă, plăpândă, însă așa de debilă, fiindcă nici odată nu-i e permis să iasă din odaia cea mică. Bătrânul afirmă că ea este fca sa, eu însă nu-mi pot închipui, cum o ființă așa de delicată poate să aparțină unui om atât de gresolan. Într'adevăr, dle Hill, dacă ai vedea-o—“

„Asta ași dori-o bucuroș,” intrerupse repede tinărul bărbat, „însă nu doară pentru aceea, că mi-ai descris-o așa de frumos, ci fiindcă ea probabil este aceea, pentru a cărei descoperire și liberare cineva a oferit o sumă mare de bani.”

Și fără de nici un alt încunjur, istorisi femeii perplexe, ca el nu este o simplă calfă de prăvalie, cum credea dânsa, ci un membru al poliției secrete. Ea se învoi bucuroș, să dea tot ajutorul posibil în această cauză, și înainte de toate să păstreze tăcerea cea mai mare, deoarece Hill numai sub condițiunea aceasta putea spera, să-și aducă în în deplinire planul său atât de fin croit.

Deja în dimineața următoare el să mută într'o odaie, carea era așezată lângă locuința chiriașilor celor misterioși din etajul al doilea. S'a deghisat într'un pictor francez, bătrân, carele, cu toată înbrăcămintea sa sărăcăcioasă, făcea impresiunea, ca și când mai înainte i-ar fi mers cu mult mai bine. Acum el făcea numai figuri de gips, pe cari le vindea foarte efin. Preste zi își lăsa ușa dela odaie deschisă, îi plăcea să povestească cu fiecare și l'ar fi iubit cu toții, dacă n'ar fi conturbat pe vecinii săi cu o tușă vehementă, carea îl apuca adeseori.

După cum a așteptat Hill, această tușă a mijlocit prima legătură între el și locuitorii odăii vecine, căci după o astfel de tușă prefăcută, unul dintre bărbații de dincolo strigă prin ușa întredeschisă: „Cine face aci atâta sgomot? Dacă nu încetezi îndată cu tusa cea blăstămată a dtale — —“

O voce blândă îl intrerupse: „Vreau să văd, ce-i cu dânsul, tată!” Atunci pe prag apărură — Lola Black, căci ea era, pași trăgănat spre pictorul ce sta aplecat deasupra lucrului său și zise cu compătimitate: „Ai o tușă blăstămată. Oare să nu să poată ajuta cumva contra ei?”

„Nu,” răspunse Hill clătănând din cap. „Din fericire ea nu este totdeauna așa de vehementă, mă rog însă de ertare, dacă cumva te-am conturbat printrânsa.”

Ea pași mai aproape de masă. „Pe mine nu mă conturbi,” zise ea cu amicitie, „însă tatăl meu este câte odată puțin indispus. De aceea nu trebuie să te superi, dacă dânsul vorbește câte odată cam răstit. Te compătimesc într'adevăr, că ești atât de bolnav.”

„Ești prea bună,” zise el, „însă cred că n'ar trebui să mai stai lângă mine; mi-să pare că tatăl dtale este deja impacient.”

Într'adevăr, dincolo să auzi vocea dură a bătrânului. Lola se întoarse să plece. „Nu-ți mai pese atâta de certele sale,” zise

ea încă odată, întinzându-i mâna cu pretenție, „ei înșiși fac larmă destulă.”

Cu aceste ea se depărtă repede, și Hill n'o mai văzū ziua întreagă. Cunoștința dorită însă s'a făcut, iar pentru zilele următoare tinărul detectiv se mulțumi, a-și observa cu atențiune pe vecinii săi; el voia mai întâi să cunoască toate năravurile acestor oameni periculoși, până ce nu apuca să-i aresteze. Și această arestare încă voia să-o facă într'un mod cât se poate mai nebatător la ochi, pentru că nu-i era numai pentru aceea, ca să redea poliției pe cei doi arestanți fugiți, ci mai mult din considerare pentru poziția dlui Black, să încunjure ori și ce sgomot, când va elibera pe Lola.

Trei zile a stat în liniște, după aceea însă i-să părū că ar fi sosit timpul să-și pună în lucrare planul. Spre acest scop trebuia să-și asigure ajutorul lui Wilson, și ori și cât de fără de voe părăsia el acum casa, în sfârșit totuși plecă, pentru a face pregătirile necesare.

Luând cu sine o corfiță cu figuri de ghips, eși pe gang, prefăcându-să că tușește tare, ceea ce făcū pe Lola să easă afară, spre a se informa cu compătimitate despre starea sănătății sale. Abia a schimbat însă câte-va cuvinte cu dânsul, când tatăl ei eși după dânsa, înjurând. „Ce ai să flecărești cu bătrânul acesta?” se resti el.

„Mi-a spus numai că vrea să iasă, pentru a vinde figurile ce le-a făcut,” răspunse ea cu blândețe.

„Nu are altceva în corfă?” întreabă el cu neîncredere.

„Nimic altceva, poți să-mi crezi,” asigură ea.

„Nici nu-l sfătuesc să fie altcum,” mornăi el, apoi o apucă de spate și o împinse în odaie.

Hill se uită cu durere după sărmana fată, apoi, fidel rolei sale, se coborî schiopătând pe trepte la vale și intră mai întâi la econoamă, pe carea o rugă să stea de pază la trepte, până ce se reintorcea dânsul. Dacă ar auzi cum-va, că omul din etajul al treilea își maltratează pe fică-sa, atunci ea să strige numai decât după polițistul din colțul stradei. Econoama i-a promis că-i va împlini dorința, și ast-fel dânsul plecă liniștit, spre a căuta pe Wilson, care i-a dorit noroc la descoperirea cea însemnată și a declarat, că îi va sta cu toată plăcerea într'ajutor.

„Black nu-ți va fi nerecunoscător,” zise el. „Azi dimineață l'am întâlnit; nu mai poate de dor după soția sa, și m'a rugat să mișc cerul și pământul, ca s'o găsească.”

„Hm,” făcū Hill îngândurat, „poate că ar fi datorința noastră, să-i spunem că am aflat locul unde e ascunsă soția sa; numai cât n'ar trebui să știe, cât de aproape este ea de dânsul, pentru că nerăbdarea sa ar putea să ne strice tot planul. Ar fi însă bine, dacă am face să ajungă în mâinile doamnei Black câte-va șire, scrise de doamna Daniels, pentru ca dânsa să știe, că se poate încrede în noi. Biletul însă trebuie scris în limba franceză și să nu fie subscris. Voești să-mi câștigi acea scrisoare, Wilson?”

„Foarte bucuroș. Când ai lipsă de ea?”

„Cât se poate de curând, ca să pot începe atacul.”

Wilson promise că-i va trimite biletul în dimineața următoare, și s'a ținut de cuvânt. Acum restă numai, să se găsească ocaziunea bună pentru a înmanua biletul lui Lola, însă trecea ceas după ceas și în locuința lui Smith rămase totul în liniște. „Hm,” se gândi Hill în sfârșit, „dacă muntele nu vine la Mohamed, atunci trebuie să meargă, Mohamed la munte!” Hotărîndu-se repede el schiopătă peste gang, până la ușa vecinicilor sei. După ce bătū în ușa, aceasta fu deschisă, și pe prag apărură Lola, carea îl întreba mirată, ce dorește.

„Ah, domnișoară, îmi cer scuzele,” tuși bătrânul, „eu însă sum cam scurt de vedere, și am primit o epistolă, pe care n'o pot ceti. A sosit dela cineva, care mă are tare drag. Nu ești așa de bună, să-mi spui, ce scrie?”

„Bucuroș,” răspunse ea, luându-i scrisoarea din mână.

„Oho, mai întâi vreau s'o văd eu!” răsună deodată vocea dură a fratelui ei care-i smânci cu vehemență hârtia.

„Într'adevăr, ești prea suspicios,” murmură ea. „Nu te impoartă, ce stă în scrisoare, dă-mi hârtia.”

„Taci!” se resti el, desfăcând plicul și aruncând o privire repede asupra cuprinsului. „Fire-ar al dracului!” bombăni el, „asta-i franțuzește; dracu o poate pricepe.”

„Cetește-o, Lola,” zise acum tatăl ei, „și ne-o talmăcește fidel.”

Fata se supuse. Când însă ceti cuprinsul și cunoscu scrisoarea, Hill văzū, cum ea tresări și se schimbă la față. Așadar ea a înțeles; acum trebuia numai lucrat cu precauțiune și repede.

„Mulțămesc, d-șoară!” zise el, și întorcându-se cătră cei doi, observă: „Amicul meu îmi scrie, că dânsul voește să plătească chiria pentru mine, și mă roagă, să-l aștept.”

„Este adevărat, ce zice el?” întreabă bătrânul pe fată-sa.

„Dacă dorești, pot să-ți traduc scrisoarea din cuvânt în cuvânt,” răspunse Lola cu o liniște, carea puse pe Hill în uimire. „Iată ce-i scris aci: „Fii fără nici o grije! El te iubește și caută după tine. Peste puțin timp vei fi fericit, de aceea curaj și înainte de toate rămâi liniștit!” Noi nu înțelegem lucrul”, adause ea esplicând, „însă francezii au un mod particular pentru expresiunile lor.” Înapoiind scrisoarea lui Hill, ea zise cu amabilitate: „Cât e de frumos dela amicul dtale, că vrea să-ți ajute; eu cred, că și aveai mare lipsă de ajutorul său.”

Hill își băgă epistola în buzunar, spuse câte-va cuvinte de mulțămită și să întoarse în odaia sa. Se miră mult, cum a știut Lola să potrivească așa bine traducerea biletului, cu ceea ce a vorbit Hill. Acum el aștepta cu nerăbdare rezultatul primului său paș.

(Va urma.)

Causele generali a decadinței în viața creștină,

— disertație —

de

— Dr. PAUL LAURAN. —

(Continuare).

Guizot, un mare liberal protestant a lăsat scris: „Învățătura nu ajunge nimic fără de educațiune, și educațiunea nimic fără de religiune. — Sufletul nu poate nime să-l cârmuiască, dacă nu în prezența și cu puterea dată de Dumnezeu, care l-a zidit.“

Și vestitul orator Thiers, în unul din cele mai admirabil discursuri a zis: „Școala nu-i bună, nu-i de nici un folos, decât numai sub condițiunea, ca ea să rămână la umbra bisericei.“ . . . .

Dlor! Fără de religiune și fără de creștere religioasă, învățătura este mai mult spre dauna, de cât spre folosul omului. Cine știe ceti și serie, dacă îi bun la inimă, poșede un mijloc, că se devină tot mai bun; dacă e rău la inimă, atunci din contră poșede un mijloc, ca să devină foarte rău . . . .

Acesta o azis în alți termini și Bardoux ministrul republicei franceze în un discurs al său ținut la 7 Septembrie 1878 în orașul Dreux: „ori ce învățătura este nerodnică, dacă nu are de scop, decât rezultate materiale“ . . . și oh! cât de enormă deschi-linire între ținuta guvernului de atunci, și ținuta guvernului de acum! . . . .

Lucrurile triste, cari se petrec astăzi în Franța, tuturor ne sunt cunoscute, persecuțiile teribile a școalelor, a bisericei lui Christos și a servitorilor bisericei umplu de durere inimile tuturor . . . însă să primim cu supunere efectele judecăților nepătrunse a înțelepciunii dumnezeiești, și să ne aducem aminte tot odată, că peste națiunea soră a Franței au trecut timpuri și mai viforoase și istoria ne învață, că toate s'au sfârșit zdrobindu-se de stâncă aceea, pe care este zidită biserica lui Christos și au urmat timpuri senine de pace pentru fii ei credincioși! . . . .

Nu pot să nu citez și câte-va pasaje frumoase din admirabilul discurs ținut de renumitul Victor Hugo în această materia: „Învățământul în spirit religios — zicea Hugo — astăzi este de lipsă mai mult decât ori când. Cu cât se înalță omul mai tare, cu atât trebuie mai tare să creadă. — Se observă însă o anumită tendință primejdioasă, care voește a pune capet la toate în viața aceasta. Dând omului ca scop, ca țintă finală viața pământească, viața materială — zice mai de parte Victor Hugo — se agravează mai tare și toate miseriile, de-oare-ce greutăților celor multe a năcăjitului se adaugă pondul nesuferibil a desperațiunii. Și acea greutate, carele după legea lui Dumnezeu nu ar fi altă, de cât suferința se preface în desperațiune. Sigur, doresc să amelioreze în viața aceasta soarta materială a acelor, cari sufer, însă să nu uităm că cea dintâiu îmbunătățire este ca să le dăm lor speranța. În cât pentru mine — zice în urmă marele învățat Hugo — în cât pentru mine, eu cred profund în lumea aceea mai bună (care ni-o dă speranța) și declar aici în public, că aceasta

este cea mai mare bucurie a inimei mele! . . . Eu deci doresc sincer, ba zic și mai mult, eu voesc cu toată căldura inimei, ca învățământul să fie religios! . . . .

Iată, Domnilor! — ce zic oamenii renumiți, și eum pretind, ca o necesitate pentru fericirea omului, ca învățământul în școale să se cultive pe basa religiunii.

Au priceput adevărul acesta chiar și păgânii, cari recunoșteau a fi de lipsă, ca ori ce acțiune omenească să fie în legătură cu religiunea.

Omul fără indoială trebuie să-și cultive, și să-și perfecționeze spiritul, și prin urmare trebuie să-și câștige cunoștințe despre toate acele lucruri, cari constituie înțelepciunea. Însă, înțelepciunea nu există fără de virtute.

Idea virtuții însă provine dela Dumnezeu, deoarece El a imprimat în mintea noastră idea acțiunilor drepte și bune, și a acțiunilor nedrepte și rele. . . .

Așa Cicero în cartea a II-a „de legibus“ zice că nu lege omenească, nici ceva invențiune omenească, ci vecinicul regulător a universului, a dat omului idea despre adevăr și justiție: „Hanc video sapientissimum fuisse sententiam, legem neque hominum ingenii excogitatam, neque scitum aliquod esse populorum; sed aeternum quiddam, quod universum mundum regeret, imperandi, prohibendique sapientia.“

Istoria Romanilor și istoria tuturor națiunilor ne învață, că nici când nu se începeau resboai sau alte fapte de mare însemnătate fără de a recurge după ajutorul zeilor și fără de a le oferi jertfe. Venerațiunea zeilor a fost asemenea fundamentul legilor celor înțelepte date de Licurgus, Solon și de alți înțelepți ai anticității, a cărora nume și astăzi se pomenește, și a cărora înțelepciune profundă toți o admiră. . . .

Deci se comite mare eroare prin guvernele acele, cari cu forța ieau școalele de sub conducerea bisericei, deoarece numai biserica poate conduce învățământul în spirit religios și fără de conducerea bisericei sau de loc nu, sau numai în parte și foarte imperfect să poate ajunge scopul învățământului.

Acele guverne, cari ieau școalele de sub conducerea bisericei și le lipsesc de spiritul religios, nu servesc interesele individului, nu lucră pentru fericirea familiei, nu pentru binele patriei, — ci pentru binele lor propriu material, pentru ca să rămână la putere timp mai îndelungat. Și aici — Dlor — iară cu toată siguritatea putem constata acțiunea invidioasă a sectei infernale . . . a sectei francmasonice . . . În logele secrete a francmasonilor se hotărăsc planurile de resboiu în contra bisericei lui Christos, în contra școalelor creștine și în contra servitorilor bisericei . . . și vai acelui guvern, carele voește a se opune și a nu aduce în îndeplinire hotărârile secrete a lor! — Zilele lui de viață sunt numerate, deoarece secta dispunând de o mulțime de foi cotidiene și încă de cele mai cetite și lățite din Europa întreagă, începe o acțiune puternică în contra politiceii lui, și așa perzându-și popularitatea, în scurt trebuie să cadă, sau schimbându-și politica în favorul sectei, pe prețul jertferei convingerii proprii, poate numai să se țină la putere.

Deci a treia dintre cele mai mari cause a decadinței vieții creștinești sunt guvernele atee, guvernele indiferente în ale religiunii, guvernele, cari întru toate plecându-se sectei infernale a francmasonilor, aduc legi contrare instituțiunilor lui Dumnezeu și a bisericei căsătoria civilă, sequestarea bunurilor bisericești, descreștinarea școalelor, restringerea libertății cultului, persecutarea ministrilor bisericești și altéle.

(Va urma).

Bibliografie.

Cetiți:

„România Ilustrată“

singura revistă mare, enciclopedică, ilustrată și de actualitate.

Pe lângă o materie literară din cele mai variate și datorită celor mai distinși și gustați scriitori români, ca Coșbuc, Davila, Antemireanu, Tutoveanu, dr. Grigorovitză, Radu Rosetti, Sadoveanu, etc., revista „România Ilustrată“, care apare în București, sub direcțiunea d-lui Ion Rusu Abrudeanu, conține în fie-care număr între 40 și 50 de ilustrațiuni de actualitate din țară și străinătate.

„România Ilustrată“ este cea mai răspândită și mai apreciată revistă de familie. Apare odată pe lună în câte 4 coale.

Costul abonamentului — 24 lei pe an și 12 lei pe jumătate de an — se poate trimite cu mandat postal pe adresa: Administrația revistei „România Ilustrată“, București, str. Regală Nr. 1.

Note și reflexiuni la Situația politică a Românilor din regatul Ungar. Sub acest titlu a apărut în tipografia I. Marshall din Sibiu o broșură politică datorită dlui Aurel Ciato. Broșura tractează următoarele chestiuni: 1. Situația actuală a partidului național român. 2. Cum să înțelege la noi politica reală? 3. Activitatea parlamentară. 4. Revisiunea programului din 1881. Doritori de a avea aceasta broșură, pot să și-o procure trimițând suma de 1 c. + 10 fl. la adresa autorului în Vizakua furdö.

Editor și redactor răspunzător:

Aurel C. Domșa.

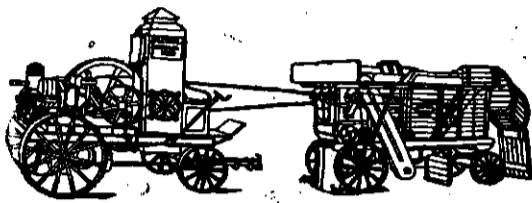

România, 1 b. 1906.

FLORICELE DE CÂMP,
schițe ușoare. De A. C. DOMȘA
Prețul 1 coroană.

B. DÉNES BUDAPESTA,
VI. Váci-körút Nr. 61.

Urmasul lui BRAUNER și KLASEK E.
Plewa inginer, reprezentantul și depozitarul
ces. și imp. a fabricii de mașini și motoare
în Ungaria.

MOTOARE

cu bensin, gaz și vapor pregătite
după model 1905.

2—100 HP.

Locomobile cu benzină a 2—20 HP.

Motoare trainice cu gaz, de toate
mărimile, cu cari se spesează pe oară 2—3
mili. Prețuri ieftine și condiții de
solviri foarte ușoare.

Preț-curent gratis.

Să cautați în provincie agenți cinștiți.

(10) 10—12

La expoziția milenară din Budapesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătorii de clopote și fabrica de scaune de fer
— pentru clopote a lui —

Antoniou Novotny

— în Timișoara-Fabrică —

(22) 34—52

se recomandă spre pregătirea
clopotelor nouă, pe cum la tur-
narea de noii a clopotelor stricate,
mai de parte spre facerea de
clopote întregi armonioase, pe
lângă garanție pe mai mulți ani,
prevădute cu ajustări de fer
bătut, construite spre a le întor-
ce cu ușurință în ori ce parte, în
dată ce clopotele sînt bătute de o
latură prin aceea ce sînt mînuite
de crepare. — Cu deosebire recomănd

— clopotele găurite —

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sînt prevădute
în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru
aceea au un ton mai intens, mai adânc, mai limpede, mai plăcut
și cu vibrarea mai voluminoasă, de cât cele de sistem vechi, așa,
că un clopot patentat de 327 kg. este egal în tonul unui clopot
de 461 kg. făcut după sistemul vechi. Mai de parte se re-
comandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător,
— spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer
bătut — ca și spre turnarea de toce de metal.

Preț-curentul ilustrat se trimite la cerere gratuit și franco.

MERSUL TRENURILOR pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1905.

Budapesta—Predeal							Copșa-mică—Sibiu—Avrig—Făgăraș									
Tren de pers.	Tren accelerat	Tren de pers.	Tren accelerat		Tren de pers.	Tren accelerat	Tren de pers.	Tren accelerat		Tren de pers.	Tren mixt	Tren de pers.	Tren de pers.			
10—		8.50	2.10	pl. Viena . . . . . sos.	1.50	1.50	6.20	2.21	4.43	11.14	7.10	pl. Copșa mică . . . sos.	6.10	9.32	3.09	12.35
9.—	6.50	5.45	9.15	Budapesta	7.10	9.35	7.50	3.50	6.36	12.42	8.50	Oena	4.55	8.15	1.34	11.01
11.56		9.02	11.12	Szolnok	3.37		5.32	4.12	7.04	1.04	9.15	sos. Sibiu	4.25	7.41	1.05	10.30
2.14		11.33	12.47	P. Ladány	12.54		3.56	tr. m.	tr. m.			pl. Sibiu				tr. m. . . . .
3.49		1.48	2.11	sos. } Oradea-mare	11.04		2.98	tr. m. }	2.—							
4.10		2.06	2.18	pl. } Mező-Telegd	10.44		2.32	tr. m. }	2.54							
4.50		3.04	2.51	pl. } Rév	10.07		2.03	tr. m. }	3.59							
5.33		3.50	3.26	pl. } Bratca	9.32		1.87	tr. m. }	6.35							
5.56		4.14			9.11											
6.42		5.02	4.16	Ciucia	8.37		12.55									
7.23		5.49	4.52	B. Huedin	7.58		12.23									
8.11		6.42		Ghârlești	6.59		8.43									
8.32		7.12	5.55	sos. } Cluj	6.17		11.10									
8.54		8.30	6.11	pl. } Apahida	5.41		10.50									
9.11		8.59	6.27	pl. } Ghiriș	5.22		6.45									
10.17		10.29	7.26	sos. } Cucurdea	3.54		9.29									
10.47		11.16	7.50	pl. } Ujóra	3.11		9.—									
10.56		11.31	7.52	pl. } Vințul de sus	3.02		8.55									
11.03		11.40			2.56		4.27									
11.12		11.50		Aiud	2.49		4.20									
11.34		12.20	8.16	sos. } Teiuș	2.27		8.29									
11.52	11.42	12.46	8.32	pl. } Crăciunel	2.05	3.33	8.12									
12.24	12.—	1.48	8.37	pl. } Blaș-Küküllöszög	1.47	3.18	8.00									
12.53		2.20			1.11		3.02									
1.02	12.28	2.29	9.04	sos. } Micăsasa	12.58	2.51	7.34									
1.46		3.11	9.31	pl. } Copșa-mică	12.06		7.08									
2.01	1.05	5.27	9.43	pl. } ediaș	11.45	2.16	6.56									
2.15	1.09	3.32	9.47	pl. } El sabetopol	11.09	2.14	6.50									
2.33		4.08	10.01		10.53		6.37									
3.04		4.45	10.25	sos. } Sigbișoara	10.24		6.16									
3.40	2.02	5.27	10.53	pl. } Hașfalău	9.48	1.14	5.49									
3.47	2.15	5.43	11.—	pl. } Homorod	9.02	1.07	5.42									
4.03	2.29	6.08	11.14		8.43	12.53	5.28									
5.28		7.52	12.26		7.30		4.23									
6.03		8.32	12.58		6.49		3.50									
6.34		9.09	1.16		6.27		3.35									
7.10		9.40	1.35		5.56		3.15									
7.50	5.07	10.25	2.09	sos. } Brașov	5.20		2.45									
8.55			2.19	pl. } Timiș			2.18									
4.40			3.01	sos. } Predeal			1.42									
5.10			3.31				1.17									
11.55			9.10	sos. București			9.15									

Notă: Orele însemnate în stînga stațiunilor sînt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. — Numerii încadrați cu linii mici înseamnă orele de noapte.